

vore Tanter, ikke længere synes at være det samme — denne Opgave staar endnu tilbage at løse. Først naar den er løst, tør vi gøre os Haab om at gaa en lysere Dag i Møde, først da ville Folkets Kræfter samlede kunne være rettede paa de mange Opgaver, som i øvrigt ligge for.

Naar man da nu spørger, om det Forslag, som her er forelagt, kan antages at vise en farbar Vej til Maalet, saa tror jeg, at Svaret er givet i den Bedømmelse, det allerede har fundet, inden det er kommet til Behandling her i Tinget. Det har jo ligget paa Tingets Bord allerede halvanden Maaned, det er blevet vejet og værdsat, saa vel i Pressen som Mand og Mand imellem. Jeg tør tro, at den ærede Forslagsstiller selv vil være den første til at finde, at Bedømmelsen ikke har været opmuntrende. Fra helt modsatte Sider har man modt hinanden i den Opfattelse, at Forslaget ikke er antageligt. Nu er det ganske vist saa, at ofte vil et Forslag, som angribes fra to modsatte Sider, være det, der bevæger sig ad denne gyldne Middelvej, paa hvilken man da til sidst alligevel finder det tjenligt at mødes. Men jeg tror, der er meget liden Chance for, at det vil gaa saaledes her. Thi de Angreb, som fra modsatte Sider rettes mod Forslaget, gaa ikke i modsatte Retninger, ere ikke af modsat Art, men gaa ud paa det samme. Udtrykt under den simpleste Formel, kan man vel sige, at Forslaget tilsigter paa et af de vigtigste Forfatningsomraader, Bevillingsrettens, at gaa over til et helt nyt System, til Ekstammersystemet. Naar jeg ser bort fra de Former, som Tanken er iklædt, bliver det dog til sidst det, hvori Forslaget udmunder. Men den Indvending, som gøres gældende derimod fra begge Sider, er da den samme, nemlig den, at intet af Tingene vil opgive sin Selvstændighed, og at man frygter for dette Spring ud i det ubiise. Dette Forslag betegner jo et fuldstændigt Brud med den bestaaende forfatningsmæssige Ordning, og den Modstand, som ud fra ellers alt andet end enige Anskuelser rejses imod det, synes mig ingenlunde at tale til Ugunst for vort politiske Instinkt. Jeg tror, at de halvhundrede Aar, hvori vi have levet under konstitutionel Forfatning, trods alle Genvordigheder dog ikke have været helt frugtesløse; den Erkendelse har aabenbart ogsaa hos os vundet nogen Indgang, den, som finder sit Udtryk i det engelske Ord, at Forfatninger laves ikke, de gro. Det er min Overbevisning, at den Vej, ad hvilken man vil søge stabi mere betryggende Garantier for Forfatningens Fasthed og Sikkerhed, maa stræbe at holde sig

saa nøje som muligt i det historisk givne Spor, at man maa stræbe saa vidt muligt at undgaa Brud og Spring i Udviklingens Gang.

Man vil nu maaske sige: Ja, men hvis dette Forslag ikke tilfredsstiller, saa søg at stille et andet; kom med et Forslag, som er bedre. Jeg svarer dertil, at visse er Forsfatningen den største og vigtigste politiske Sag af alle, og visse er dette Tings Flerstal fuldt enigt om, at denne Sag under alt vort politiske Arbejde intet Øjeblik tør tabes af Syne. Men hvad der altid kan være Genstand for Tvivl, er, om det givne Tidspunkt kan betragtes som belejligt for at bringe Spørgsmaalet frem til Forhandling. Det er sikkert, at ofte bliver et gunstigt Øjeblik forspildt ved Betenteligheder og Tvivlraadighed; men vi vide ogsaa alle af Erfaring, at selv den bedste Sag kan bringes til Vanhæld ved at føres frem i Utide. Den ærede Forslagsstiller har ment, at Øjeblikket er gunstigt. Vi befunde os just nu under Vindstille, og det bliver for sent, naar det atter begynder at blæse op til Storm. Det er muligt, at han har Ret; men det kan ogsaa være saa, at den Forudsætning, uden hvilken en Forhandling om Forfatningsagen dog vil blive resultatløs, ikke endnu er til Stede, den nemlig, at der fra alle Sider er en levende Følelse af Nødvendigheden. Det forekommer mig, at det Udvalg, hvortil dette Forslag maatte blive henvis, først og fornemmeligst maa have den Opgave, under de mere tvangrige Former, hvori et Udvalgs Arbejde foregaar, at søge at komme til Klarhed over, hvorvidt der med noget Udbytte for Tiden lader sig føre en Forhandling om Forfatningsagen. Derefter kommer Tidspunktet til at tage det næste Skridt under Overvejelse.

Ud fra disse Betragtninger vil man forstaa, at jeg ikke kan føle Opfordring til at gaa ind paa en Diskussion om Einzelhederne i det foreliggende Forslag. Den ærede Forslagsstiller vil ikke misforstaa dette som Mangel paa den skyldige Hensynsfuldhed, der lige fuldt er paa sin Plads, hvad enten man er enig eller uenig. Men det er aabenbart, at det maa synes mig lidet hensigtsmæssigt her at fordybe sig i en Diskussion, der vilde lede ind netop i den almindelige Grundlovsdebat, hvis Betimelighed kan være Genstand for Uvisshed. Hvis paa et senere Stadium Tinget skulde finde, at Tiden var kommen til at tage Forfatningen op til Behandling, vil der blive rig Lejlighed til at veje alle de forskellige Tanter og Forslag, som maatte fremkomme.